МИНИСТЕРСТВО НА ОБРАЗОВАНИЕТО И НАУКАТА

Проект

Н А Р Е Д Б А

№ …….

за придобиване на квалификация по професията

„КОРАБОВОДЕНЕ – МОРСКО“

Раздел I
ОБЩИ ПОЛОЖЕНИЯ

Чл. 1. С тази наредба се определя държавният образователен стандарт (ДОС) за придобиването на квалификация по професия код 104104 „Корабоводене – морско“ от област на образование „Транспортни услуги“ и професионално направление код 1041 „Транспортни услуги“ съгласно Списъка на професиите за професионално образование и обучение по чл. 6, ал. 1 от Закона за професионалното образование и обучение.

Чл. 2. Държавният образователен стандарт за придобиването на квалификация по професия код 104104 „Корабоводене – морско“ съгласно приложението към тази наредба определя изискванията за придобиването на трета степен на професионална квалификация по професията, както и за достигане на отделни единици резултати от ученето.

Чл. 3. Въз основа на ДОС по чл. 1 и рамковите програми по чл. 10, ал. 3, т. 2, 3, 5 и 6 от Закона за професионалното образование и обучение се разработват типови учебни планове за ученици, учебни планове за лица, навършили 16 години, и учебни програми за обучението по професията.

Раздел II
СЪДЪРЖАНИЕ НА ДЪРЖАВНИЯ ОБРАЗОВАТЕЛЕН СТАНДАРТ

Чл. 4. (1) Държавният образователен стандарт по чл. 1 определя изискванията към кандидатите, описанието на професията, единиците резултати от учене за придобиване на трета степен на професионална квалификация по професията, критериите и средствата за оценяване на всяка единица резултат от учене, изискванията към материалната база и изискванията към обучаващите.

ПРОЕКТ

(2) Държавният образователен стандарт за придобиване на квалификация по професията включва общата, отрасловата и специфичната професионална подготовка с необходимите професионални компетентности, които гарантират на обучаемия възможността за упражняване на професията след завършване на обучението.

ЗАКЛЮЧИТЕЛНИ РАЗПОРЕДБИ

§ 1. Учебните планове и учебните програми по чл. 3, разработени въз основа на тази наредба, започват да се прилагат от учебната 2026 – 2027 г. за учениците, които постъпват в VIII клас в училищното професионално образование и обучение, а за лица, навършили 16 години – от 1 януари 2026 г.

§ 2. Тази наредба се издава на основание чл. 22, ал. 6 във връзка с ал. 2, т. 6 от Закона за предучилищното и училищното образование.

КРАСИМИР ВЪЛЧЕВ

Министър на образованието и науката

ПРОЕКТ

Приложение към чл. 2

ДЪРЖАВЕН ОБРАЗОВАТЕЛЕН СТАНДАРТ ЗА ПРИДОБИВАНЕ НА КВАЛИФИКАЦИЯ ПО ПРОФЕСИЯТА „КОРАБОВОДЕНЕ – МОРСКО“

Професионално направление					
Код: 1041	**Транспортни услуги**				
Професия					
Код: 104104	**Корабоводене – морско**				
Степени на професионална квалификация		**-**	**-**	**III**	**-**
Ниво по Национална квалификационна рамка (НКР)		**-**	**-**	**4**	**-**
Ниво по Европейска квалификационна рамка (ЕКР)		**-**	**-**	**4**	**-**

ПРОЕКТ

1. Изисквания към кандидатите

1.1. Изисквания към кандидатите за входящо минимално образователно и/или входящо квалификационно равнище за придобиване на степен на професионална квалификация съгласно Закона за професионалното образование и обучение

За придобиване на трета степен на професионална квалификация по професията „Корабоводене – морско“ от Списъка на професиите за професионално образование и обучение, утвърден от министъра на образованието и науката със Заповед № РД09-2230 от 09.08.2024 г., изискванията за входящото минимално образователно равнище към кандидатите са:

- за ученици – завършено основно образование;
- за лица, навършили 16 години – придобито право за явяване на държавни зрелостни изпити или завършено средно образование.

1.2. Здравословното състояние на кандидата се удостоверява с медицински документ, доказващ, че професията, по която желае да се обучава, не му е противопоказна.

При навършване на 16 години, преди започване на плавателна практика или при продължаващо професионално обучение, здравословното състояние на кандидата се удостоверява при изискване от корабособственика от лечебно заведение или център съгласно Международна конвенция за вахтената служба и нормите за подготовка и освидетелстване на моряците (Конвенция STCW) 1978 г. и чл. 7 от Наредба № Н-11 от 2014 г. за определяне на изискванията за здравословна годност на морските лица в Република България (ДВ, бр. 41 от 2014 г.).

2. Описание на професията

Придобилите трета степен на професионална квалификация по професия „Корабоводене – морско“ могат да извършват дейности по управление на плавателните средства и изпълнение на команди на руля; да съдействат за наблюдение и управление на безопасна вахта; да участват при обработката на товара и безопасната експлоатация на палубното оборудване и механизми, както и други дейности, извършвани на плавателното средство в съответствие с изискванията на Наредба № 6 от 2021 г. за компетентност на морските лица в Република България (обн, ДВ бр. 54 от 2021 г.).

Корабоводителят участва в управлението на кораба и изпълнението на команди на руля, води наблюдение, съдейства за наблюдение и управление на безопасна вахта, използва аварийно оборудване и извършва действия при аварийни ситуации. Корабоводителят допринася за акостиране, закотвяне и други швартови операции, участва при обработката на товара и запасите, допринася за безопасната експлоатация на палубното оборудване и механизми, прилага процедури за здравословна и безопасна работна среда, допринася за предотвратяване на замърсяването на морската среда. Същият управлява спасителни съдове и спасителни лодки, допринася за поддръжката и ремонта на кораба.

В работата си корабоводителят използва жиро- и магнитни компаси, каталози на карти, навигационни карти (включително изображение на електронни карти и информация), радионавигационни предупреждения, секстант, азимутално огледало, радионавигационно обзавеждане, ехолот, компас, лоции, таблици на приливи. Използва системи за вътрешнокорабни връзки и аварийни ситуации, пиротехнически средства, спътникови и аварийни радиобуйове и отражатели при търсене и спасяване. В работата си използва швартови системи, включително въжета, котвени лебедки, шпилове, обезопасители за въжета, кабели на палубата и кнехтове. Налага се да използва опасни и вредни вещества, бои, смазочни и почистващи материали и оборудване, ръчни и електрически инструменти и др.

Личностните качества, които са необходими за упражняване на професията, са: прецизност, точност, сръчност, умения за планиране, за организация и ръководство на колективна трудова дейност, прецизност при спазване на изисквания и инструкции, отговорност, коректност, логическо мислене и комбинативност за справяне в проблемни

ПРОЕКТ

ситуации, самоконтрол, предприемчивост, стимулиране на екипната работа. Умения за устно и писмено изразяване.

Придобилите трета степен на професионална квалификация по професията „Корабоводене – морско“ имат възможност след проведен плавателен стаж и успешно положени изпити за придобиване на правоспособности и права по изискванията на Наредба № 6 от 2021 г. за компетентност на морските лица в Република България да заемат длъжности, както следва:

- „Корабен рулеви“;
- „Квалифициран моряк палубна команда“, „Вахтен помощник-капитан до 500 БТ в крайбрежно плаване“ и „Капитан на кораб до 500 БТ в крайбрежно плаване“ съгласно изискванията на Наредба № 6 от 2021 г. за компетентност на морските лица в Република България и успешно положен изпит пред Изпълнителна агенция „Морска администрация“ (ИАМА);
- „Вахтен помощник-капитан на кораб над 500 БТ“, „Старши помощник-капитан на кораб от 500 до 3000 БТ“, „Старши помощник-капитан на кораб над 3000 БТ“, „Капитан далечно плаване на кораб от 500 БТ до 3000 БТ“ след проведен плавателен стаж и успешно положени изпити и успешно завършен курс, одобрен от Изпълнителна агенция „Морска администрация“ (ИАМА), по програма, допълваща образователната програма до изискванията на Международната морска организация (ИМО) моделен курс 7.03 или 7.01 за придобиване на правоспособности и права по изискванията на Наредба № 6 от 2021 г. за компетентност на морските лица в Република България.

Лицето, придобило трета степен на професионална квалификация по професията „Корабоводене – морско“, трябва да премине обучение по специална и допълнителна подготовка (според длъжността) съгласно Наредба № 6 от 2021 г. за компетентност на морските лица в Република България.

3. Единици резултати от ученето (ЕРУ) за придобиване на трета степен на професионална квалификация по професията

Степен на професионална квалификация	Ниво по НКР/ ЕКР	Номер на ЕРУ и вид професионална подготовка (ПП)																	
		ЕРУ 1	ЕРУ 2	ЕРУ 3	ЕРУ 4	ЕРУ 5	ЕРУ 6	ЕРУ 7	ЕРУ 8	ЕРУ 9	ЕРУ 10	ЕРУ 11	ЕРУ 12	ЕРУ 13	ЕРУ 14	ЕРУ 15	ЕРУ 16	ЕРУ 17	ЕРУ 18
		Обща ПП		Отраслова ПП			Специфична ПП												
III	4	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x

3.1. Списък на Единиците резултати от ученето по видове професионална подготовка

ЕРУ по обща професионална подготовка – единна за всички професионални направления от Списъка на професиите за професионално образование и обучение

ЕРУ 1. Здравословни и безопасни условия на труд и опазване на околната среда

ЕРУ 2. Икономика и предприемачество

ЕРУ по отраслова професионална подготовка – единна за професиите от професионално направление „Транспортни услуги“

ЕРУ 3. Основни работни процеси

ЕРУ 4. Транспортни услуги

ЕРУ 5. Транспортна логистика

ЕРУ по специфична професионална подготовка по професията

ЕРУ 6. Комуникация и работа в екип

ЕРУ 7. Информационни и комуникационни технологии в корабоплаването

ПРОЕКТ

ЕРУ 8. Носене на безопасна ходова навигационна вахта

ЕРУ 9. Допринасяне за безопасно носене на вахта, управление на кораба и изпълнение на команди на руля

ЕРУ 10. Използване на аварийно оборудване и действия при аварийна ситуация

ЕРУ 11. Работа с противопожарни системи и методи за борба с пожар

ЕРУ 12. Акостиране, закотвяне и други вързални операции

ЕРУ 13. Допринасяне за обработка на товари и запаси

ЕРУ 14. Допринасяне за безопасната експлоатация на палубното оборудване и механизми

ЕРУ 15. Прилагане на процедури за здравословна и безопасна работна среда

ЕРУ 16. Прилагане на предпазни мерки и допринасяне за предотвратяване на замърсяването на морската среда

ЕРУ 17. Използване на спасителни средства

ЕРУ 18. Допринасяне за поддръжка и ремонт на кораба

3.2. Описание на единиците резултати от ученето за професията „Корабоводене – морско“

3.2.1. Обща професионална подготовка по професията

ЕРУ 1	**Здравословни и безопасни условия на труд и опазване на околната среда**
Резултат от учене 1.1	Спазва хигиенните норми и здравословните и безопасните условия на труд (ЗБУТ) на работното място
Знания	• Познава основните нормативни актове за здравословни и безопасни условия на труд • Обяснява възможните професионални и здравни рискове на работното място и причините за тяхното възникване • Разяснява основните правила при оказването на първа помощ при трудови злополуки • Изброява основните видове лични предпазни средства и техните функции • Познава видовете защитни приспособления и средства за сигнализация и маркировка за осигуряване на ЗБУТ • Изброява правилата за работа при аварии и аварийни ситуации
Умения	• Прилага мерки за безопасност на работното място • Спазва хигиенните норми на работното място • Прилага инструкции за безопасна работа • Реагира правилно при аварийни ситуации
Компетентности	• Спазва стриктно мерките за безопасност при изпълнение на различните трудови дейности
Резултат от учене 1.2	Осъществява превантивна дейност за опазване на околната среда
Знания	• Познава нормативни актове, свързани с опазването на околната среда, и ЗБУТ • Познава трудовоправните норми, свързани със ЗБУТ • Разяснява общите изисквания за осигуряване на ЗБУТ съобразно спецификата на провежданата дейност и изискванията на техническото, технологичното и социалното

ПРОЕКТ

	развитие с цел защита на живота, здравето и работоспособността на работещите
Умения	• Търси информация за устойчиви практики, приложими в конкретната професионална дейност • Изпълнява дейности по събиране и съхраняване на опасни продукти, излезли от употреба уреди и консумативи съобразно правилата за рециклиране • Използва технологии и материали, щадящи околната среда • Спазва практики за пестене на вода, енергия и други ресурси на работното място
Компетентности	• Правилно обработва отпадъците на работното място съобразно изискванията за сортиране • Вярно и точно разпознава замърсяващи фактори на работното място и съдейства за ограничаване на въздействието им • Способен е стриктно да следва утвърдените правила и изисквания за опазване на околната среда
Критерии за оценяване на ЕРУ	Част по теория на професията: • Владее теоретични знания за: - хигиенните норми - здравословните и безопасните условия на труд на работното място - овладяването на аварийни ситуации и оказването на първа помощ - превантивната дейност за опазване на околната среда Част по практика на професията: • Избира своевременно най-адекватния тип поведение при зададената рискова ситуация • Вярно и точно определя необходимите действия за оказване на първа помощ
Средства за оценяване	Част по теория на професията: • Писмен изпит Част по практика на професията: • Изпълнение на практическа задача по индивидуално задание по практика
ЕРУ 2	**Икономика и предприемачество**
Резултат от учене 2.1	Познава основите на пазарната икономика
Знания	• Познава основни икономически понятия – търсене, предлагане, пазар, конкуренция, цена • Познава ролята на държавата в икономиката – данъци, бюджет, регулации • Обяснява дейността на организацията в контекста на основни икономически принципи и понятия • Разяснява основни понятия във финансите – приходи, разходи, печалба, инвестиции • Разбира значението на социалната и екологичната отговорност при ръководене на бизнес

ПРОЕКТ

Умения	• Използва основни икономически понятия, като търсене, предлагане, пазар, конкуренция и цена при изпълнение на професионалните си задачи • Отчита значението на основните финансови показатели, като приходи, разходи, печалба и инвестиции
Компетентности	• Прилага правилата и изискванията, свързани с ролята на държавата в икономиката, включително данъци, бюджет и регулации, в рамките на работната среда и своите професионални ангажименти
Резултат от учене 2.2	Познава основите на предприемачеството
Знания	• Познава същността и ролята на предприемачеството в икономиката • Изрежда основните стъпки при стартиране на бизнес, включително генериране на идея, пазарно проучване, изготвяне на бизнес план • Изброява видовете фирми и организационно-правни форми на стопанска дейност
Умения	• Разграничава видовете фирми и организационно-правните форми на стопанска дейност • Прилага знания за предприемачеството в работната си среда
Компетентности	• Идентифицира успешни практически примери за управление на бизнес начинания • Предлага решения за подобряване на дейността в съответствие с технологичните и организационните изисквания • При необходимост представя идеи и предложения пред клиенти, инвеститори или партньори, като аргументира решенията си
Критерии за оценяване на ЕРУ	Част по теория на професията: • Владее основните теоретични знания и понятия в областта на икономиката • Владее основните теоретични постановки в областта на предприемачеството Част по практика на професията: • Вярно, точно и мотивирано определя действията за разрешаване на описания проблем в зададения казус • Участва в разработването на бизнес план на фирмата според изискванията на предварително дефинираното задание
Средства за оценяване	Част по теория на професията: • Писмен изпит Част по практика на професията: • Изпълнение на практическа задача по индивидуално задание по практика

3.2.2. Отраслова професионална подготовка по професията

ЕРУ 3	**Основни работни процеси**
Резултат от учене 3.1	Познава правилата и начините на организация на работата в предприятията за транспортни услуги
Знания	• Изрежда нормативни актове и вътрешни документи на предприятието, свързани с работния процес

ПРОЕКТ

	• Назовава основните работни процеси и дейности на работното място • Назовава основните документи и документални процедури, свързани с изпълнението на работните процеси и дейности на работното място • Познава ресурсите, средствата и инструментите, свързани с осъществяване на работния процес
Умения	• Спазва основните нормативни актове, свързани с професията • Изпълнява работата си според създадената организация на работа на работното място и в обекта • Прилага инструкциите и указанията, свързани с професията и работното място • Подготвя работното място за изпълнение на поставените задачи
Компетентности	• Способен е самостоятелно да организира работното си място • Самостоятелно разпределя работата си спрямо работното време и график
Резултат от учене 3.2	Работи в екип
Знания	• Познава етичните правила и норми в бранша • Познава отделните длъжности, техните взаимоотношения и йерархични връзки в работния екип • Описва принципите на етичните работни взаимоотношения и колегиалността • Обяснява причините, признаците и техниките за избягване на конфликти в работна среда
Умения	• Спазва етичните норми и правила в бранша • Спазва принципите на етични работни взаимоотношения и колегиалност • Разпознава и преодолява конфликтите в работна среда
Компетентности	• Взаимодейства ефективно с всички участници в трудовия процес съобразно работния протокол • Способен е да приеме отговорности при работа в група или екип
Резултат от учене 3.3	Работи с клиенти
Знания	• Познава законите и наредбите, свързани с осигуряването на качествени услуги за клиенти • Познава правилата за защита на личните данни и чувствителната информацията при работа с клиенти • Познава етичните норми и добрите фирмени практики за взаимодействие с клиенти • Описва начините за изчисляване на дължими суми и средствата за разплащане с клиенти • Обяснява основните правила на обслужване и поведение • Изброява етапите на обслужване
Умения	• Прилага действащото законодателство при обслужването на клиенти

ПРОЕКТ

	• Спазва правилата и процедурите за защита на личните данни и чувствителната информация за клиентите • Прилага добрите фирмени практики във взаимодействието с клиенти • Изчислява дължими суми и извършва разплащания при предоставяне на услуги за клиентите
Компетентности	• Обслужва качествено клиентите, спазвайки правилата и утвърдените фирмени практики • Способен е да взаимодейства ефективно с клиентите на предприятието • Способен е да се справи с трудни клиенти на предприятието
Критерии за оценяване на ЕРУ	Част по теория на професията: • Владее основните теоретични знания за приложимите в изпълнение на работните процеси и дейности на работното място нормативна уредба, правила и процедури • Владее основните теоретични постановки на основните работни процеси и дейности на работното място • Владее основните теоретични знания за ресурсите, средствата и инструментите, свързани с осъществяване на работния процес • Владее основните теоретични знания, свързани със създаване на ефективно взаимодействие в работния екип • Владее основните теоретични знания, свързани с ефективно обслужване на клиенти Част по практика на професията: • Избира ресурси, средства и инструменти за изпълнение на конкретна работна задача • Определя методи и средства (подходи) за осъществяване на конкретна работна задача • Изготвя документи по изпълнението на конкретна работна задача
Средства за оценяване	Част по теория на професията: • Писмен изпит Част по практика на професията: • Изпълнение на практическа задача по индивидуално задание по практика
ЕРУ 4	**Транспортни услуги**
Резултат от учене 4.1	Познава услугите и транспортните средства в автомобилния транспорт
Знания	• Познава видовете транспортни средства и инфраструктурата за автомобилен транспорт • Познава същността, понятията и видовете транспортни услуги в автомобилния транспорт • Познава основните производствени показатели и измерители в автомобилния транспорт • Назовава основните нормативни изисквания и институционална рамка за автомобилен транспорт • Назовава основните документи и процедури за автомобилен транспорт

ПРОЕКТ

Умения	• Разпознава видовете транспортни средства и инфраструктура за автомобилен транспорт • Съпоставя различни видове автомобилни транспортни услуги • Определя основните производствени показатели и измерители в автомобилния транспорт • Комплектова документи за автомобилен транспорт • Избира автомобилна транспортна услуга
Компетентности	• Взема оптимално решение при избора на услуга в автомобилния транспорт
Резултат от учене 4.2	Познава услугите и транспортните средства в железопътния транспорт
Знания	• Познава видовете транспортни средства и инфраструктурата в железопътния транспорт • Познава същността, понятията и видовете транспортни услуги в железопътния транспорт • Познава основните производствени показатели и измерители в железопътния транспорт • Назовава основните нормативни изисквания и институционална рамка за железопътен транспорт • Назовава основните документи и процедури за железопътен транспорт
Умения	• Разпознава видовете превозни средства и инфраструктура за железопътен транспорт • Съпоставя различни видове железопътни транспортни услуги • Определя основните производствени показатели и измерители в железопътния транспорт • Комплектува документи за железопътен транспорт • Избира железопътна транспортна услуга
Компетентности	• Взема оптимално решение при избора на услуга в железопътния транспорт
Резултат от учене 4.3	Познава услугите и превозните средства в морския и вътрешноводния транспорт
Знания	• Познава видовете транспортни средства и пристанища в морския и вътрешноводния транспорт • Познава същността, понятията и видовете транспортни услуги в морския и вътрешноводния транспорт • Познава основните производствени показатели и измерители в морския и вътрешноводния транспорт • Назовава основните нормативни изисквания и институционална рамка в морския и вътрешноводния транспорт • Назовава основните документи и процедури при морския и вътрешноводния транспорт
Умения	• Разпознава видовете превозни средства и пристанища в речния и морския транспорт • Съпоставя различни транспортни услуги в морския и вътрешноводния транспорт • Определя основни производствени показатели и измерители в морския и вътрешноводния транспорт

ПРОЕКТ

	• Комплектува документи за морски и/или вътрешноводен транспорт • Избира транспортна услуга в морския и вътрешноводния транспорт
Компетентности	• Взема оптимално решение при избора на услуга в морския и вътрешноводния транспорт
Резултат от учене 4.4	Познава услугите и превозните средства във въздушния транспорт
Знания	• Познава видовете транспортни средства и летищна инфраструктура за въздушен транспорт • Познава същността, понятията и видовете транспортни услуги във въздушния транспорт • Познава основните производствени показатели и измерители във въздушния транспорт • Назовава основните нормативни изисквания и институционална рамка във въздушния транспорт • Познава основните документи и процедури при въздушен транспорт
Умения	• Разпознава видове самолети и летища • Съпоставя различни транспортни услуги във въздушния транспорт • Определя основни производствени показатели и измерители във въздушния транспорт • Комплектува документи за извършване на въздушен транспорт • Избира въздушна транспортна услуга
Компетентности	• Взема оптимално решение при избора на услуга във въздушния транспорт
Критерии за оценяване на ЕРУ	Част по теория на професията: • Владее основните теоретични знания за видовете превозни средства и необходима инфраструктура в съответния вид транспорт • Владее основните теоретични знания за същността, понятията и видовете услуги в транспорта • Владее основните теоретични постановки за определяне на основните производствени показатели и измерители в съответния вид транспорт • Владее основните теоретични знания за документите и процедурите по организация на съответния вид транспорт Част по практика на професията: • Обосновава транспортна услуга във вид транспорт • Определя производствени показатели и измерители на вид транспортни средства • Подготвя документи за транспорт
Средства за оценяване	Част по теория на професията: • Писмен изпит Част по практика на професията: • Изпълнение на практическа задача по индивидуално задание по практика
ЕРУ 5	**Транспортна логистика**

ПРОЕКТ

Резултат от учене 5.1	Разбира същността на транспортната логистика
Знания	• Познава основните понятия, процеси, документи, участници в логистиката • Изброява видовете логистика • Познава икономическата същност на транспорта и транспортните коридори • Обяснява понятията, показателите и измерителите в транспортната логистика • Описва правната рамка, институциите и организациите, регулиращи дейностите в транспортната логистика
Умения	• Разпознава логистични понятия, процеси, документи и участници • Идентифицира логистична услуга • Разпознава транспортните коридори • Разпознава ролята и функциите на институциите и организациите, регулиращи дейностите в транспортната логистика • Разграничава ролите, правата и задълженията на лицата, ангажирани в дейностите на транспортната логистика
Компетентности	• Спазва стриктно отговорностите по получаване, превоз и доставка на товари по договори за изпълнение • Спазва стриктно правилата за безопасен и икономичен превоз на товари и изискванията към моторните превозни средства за превоз на товари
Резултат от учене 5.2	Познава технологията на транспортната логистика
Знания	• Посочва основните участници и дейности в транспортната логистика • Описва съоръженията, оборудването и машините, използвани в дейностите на транспортната логистика • Описва основните документи, процедури и формалности, използвани в транспортната логистика • Обяснява организацията, задачите и процесите в транспортната логистика • Обяснява приложението и мястото в изпълнението на транспортна логистика на съоръжения, оборудване и машини
Умения	• Разпознава функциите и задачите на участниците в изпълнението на дейностите на транспортната логистика • Разпознава и изготвя документи, свързани с процедури и формалности в транспортната логистика
Компетентности	• Разграничава точно видовете товари и специфичните особености на безопасното им транспортиране • Разграничава правилно специфичните особености при товарене, разтоварване, опаковка и маркиране на товарите
Критерии за оценяване на ЕРУ	Част по теория на професията: • Владее теоретични знания за основни понятия, процеси, документи, участници в логистиката

ПРОЕКТ

	• Владее основните теоретични знания за определяне и измерване на показателите за ефективност и резултат на дейностите в транспортната логистика • Владее основните теоретични постановки за организирането и документирането на дейностите в транспортната логистика • Владее основните теоретични знания за използваните в транспортната логистика съоръжения, машини и оборудване Част по практика на професията: • Определя ефективен транспортен маршрут по зададени параметри • Работи с оборудване и документи за товарене, разтоварване, опаковка и маркиране на товарите • Подготвя и проверява документи за товарене, разтоварване, опаковка и маркиране на товарите
Средства за оценяване	Част по теория на професията: • Писмен изпит Част по практика на професията: • Изпълнение на практическа задача по индивидуално задание по практика

3.2.3. Специфична професионална подготовка по професията

ЕРУ 6	**Комуникация и работа в екип**
Резултат от учене 6.1	Познава структурата на работния екип
Знания	• Познава организационната структура на екипажа • Посочва отделните длъжности в екипажа • Описва взаимоотношенията, йерархичните връзки и подчинеността в екипажа • Изброява принципите на ефективната комуникация
Умения	• Спазва йерархията в екипажа • Осъществява ефективна комуникация в екипажа • Следва етичните норми на поведение
Компетентности	• Способен е да комуникира ефективно с всички участници в трудовия процес съобразно работните процедури
Резултат от учене 6.2	Комуникира с членовете на работния екип
Знания	• Познава основната професионална терминология включително и на английски език • Познава стандартен морски фразеологичен речник на Международната морска организация (International Maritime Organization – IMO) • Разчита основните техники за тълкуване и обобщаване на информация от специализирани текстове на чужд език
Умения	• Владее стандартен морски фразеологичен речник на Международната морска организация (IMO) • Реализира свободно комуникация, включително и на английски език (писмено и говоримо) • Ползва и извлича ключова информация от професионални текстове (специализирана и техническа документация), включително и на английски език

Компетентности	• Комуникира свободно с членовете на екипа и използва свободно специфичната морска терминология
Критерии за оценяване на ЕРУ	Част по теория на професията: • Демонстрира знания относно ефективното общуване на чужд език в работна среда • Владее основна професионална терминология на чужд език Част по практика на професията: • Провежда ефективно разговори по професионални теми на чужд език
Средства за оценяване	Част по теория на професията: • Писмен изпит Част по практика на професията: • Изпълнение на практическа задача по индивидуално задание по практика
ЕРУ 7	**Информационни и комуникационни технологии в корабоплаването**
Резултат от учене 7.1	Обработва информация с информационни и комуникационни технологии (ИКТ)
Знания	• Познава основни софтуерни приложения за текстообработка, електронни таблици и бази данни • Изброява видове хардуерни компоненти, използвани на борда на кораба • Познава софтуер за обработка и подреждане на товара • Описва информационни системи за навигация (ECDIS, AIS) • Посочва методи за структуриране и архивиране на електронна документация • Познава стандарти за електронен документооборот в морския транспорт
Умения	• Умее да създава различни документи, изисквани от брегови власти и институции • Работи с товарни програми • Въвежда и обработва данни в електронни таблици • Използва бордови информационни системи (ECDIS) • Организира и архивира файлове и документи в подходящ формат • Сравнява и анализира данни, получени от различни източници • Изготвя отчети и справки с помощта на подходящ софтуер
Компетентности	• Демонстрира основно владеене на информационни и комуникационни технологии за събиране, анализ и съхранение на данни, свързани с документооборота, управлението, обработката на товар и експлоатацията на кораба
Резултат от учене 7.2	Осъществява комуникация посредством ИКТ
Знания	• Познава основите на радиокомуникацията и сателитната връзка • Познава протоколи за комуникация в мрежова среда (например e-mail) • Обяснява системи за електронен обмен на данни в корабоплаването

	• Познава международни стандарти за комуникация в морския сектор (GMDSS, AIS) • Знае езикови и комуникационни норми при професионално общуване
Умения	• Работи със специализирани софтуерни продукти, свързани с професионалната дейност • Използва услуги в локални и глобални мрежи • Използва електронна поща и комуникационен софтуер за служебна кореспонденция • Работи с GMDSS и други морски комуникационни системи • Провежда видеоконференции и дистанционна комуникация • Съставя ясни и точни съобщения в писмен и устен вид • Обменя електронни документи чрез сигурни платформи
Компетентности	• Използва цифрови технологии и комуникационни средства за ефективна комуникация с корабособственик и брегови служби и институции
Критерии за оценяване на ЕРУ	Част по теория на професията: • Демонстрира знания относно информационни и комуникационни технологии Част по практика на професията: • Работи ефективно с информационни и комуникационни технологии
Средства за оценяване	Част по теория на професията: • Писмен изпит Част по практика на професията: • Изпълнение на практическа задача по индивидуално задание по практика
ЕРУ 8	**Носене на безопасна ходова навигационна вахта**
Резултат от учене 8.1	Планира и провежда преход на кораба в крайбрежно плаване
Знания	• Разчита навигационни карти (хартиени и електронни) • Разчита навигационни предупреждения и известия до мореплавателите, включително и на английски език • Познава правила за плаване при ограничена видимост и лед • Обяснява функция и зони на ръководство на корабния трафик VTS и система за разделно движение • Изчислява пътя на кораба с отчитане влиянието на ветрове, приливи, течения и очаквана скорост • Познава правилата за предпазване от сблъскване на море • Използва и тълкува информацията, получена от метеорологичните прибори на борда • Познава характеристиките на различни системи за определяне състоянието на времето, процедурите за предаване на съобщения и регистриране
Умения	• Използва навигационни карти (хартиени и електронни) • Прилага информация от навигационни предупреждения и известия до мореплавателите • Прилага правила за плаване при ограничена видимост и лед

ПРОЕКТ

	• Избира безопасни курс и скорост, съобразени с обстановката (метеорологична обстановка, засилен трафик, подхождане към бряг и др.) • Комуникира с VTS на български и английски език, като използва стандартен морски фразеологичен речник на IMO и използва система за разделно движение • Спазва правилата за предпазване от сблъскване на море • Работи с метеорологични прибори на борда и прилага получената информация • Използва наличната информация за прогнозиране състоянието на времето
Компетентности	• Способен е да планира и провежда безопасно плаване на кораба • Способен е безопасно да управлява кораб и определя местоположението му с използване на всички навигационни средства и оборудване, които обикновено са инсталирани на кораба
Резултат от учене 8.2	Определя мястото на кораба (ОМК) по визуални способи
Знания	• Познава способите за ОМК по пеленги • Обяснява способи за ОМК по визуални дистанции • Описва способ за ОМК по два хоризонтални ъгъла • Познава способ за ОМК по разновременни линии на мястото • Обяснява устройството на пеленгатор и секстан • Обяснява влиянието на неправилно определената поправка на компаса при ОМК по пеленги
Умения	• Използва пеленгатор и секстан при ОМК • Използва брегови ориентири за ОМК • Нанася определените места върху навигационна карта • Отчита поправките на уредите при ОМК
Компетентности	• Определя точно мястото на кораба чрез визуални обсервации
Резултат от учене 8.3	Използва радиолокатор/радар/радиолокационна станция
Знания	• Познава принципа на работа на радиолокационна станция (РЛС) • Дефинира устройството и предназначението на РЛС • Разчита инструкции за ползване на РЛС на английски език • Познава принципите за разчитане на радиолокационна информация • Обяснява режимите на работа на РЛС и автоматична радарна помощна апаратура (ARPA) • Познава способ за ОМК с РЛС • Познава методика за определяне на елементи на движение на целта (ЕДЦ)
Умения	• Използва РЛС и ARPA във всякакви условия на борда на кораба • Използва инструкции и описания за ползване на РЛС на английски език

ПРОЕКТ

	• Извършва необходимите поддържащи дейности в корабни условия • Подбира подходящ режим и следи за проблеми при работа • Определя ЕДЦ, определя опасността от сблъскване и предприема ефективни действия за избягване на сблъсък
Компетентности	• Използва РЛС за носене на безопасна вахта във всякакви ситуации и условия
Резултат от учене 8.4	Управлява маневрите на кораба и експлоатацията на силовата установка
Знания	• Дефинира маневрените елементи на кораба • Обяснява факторите, влияещи на безопасното маневриране и управление на кораба • Познава спецификата на силовата установка, спомагателните механизми и оборудване • Описва процедури при заставане на котва и вързала
Умения	• Познава способи за определяне маневрени елементи на кораба • Управлява маневри на кораб при снемане и заставане на кей • Експлоатира безопасно силовата установка и механизми при маневриране • Отработва последователност от процедури при заставане на котва и вързала
Компетентности	• Управлява маневрите на кораба при всякакви ситуации и условия
Критерии за оценяване на ЕРУ	Част по теория на професията: • Владее теоретични знания за управление на кораба и носенето на навигационна вахта Част по практика на професията: • Вярно, точно и мотивирано са определени действията, които следва да се предприемат за разрешаване на описания проблем в зададения казус/сценарий/практическа задача • Поставените задачи са изпълнени самостоятелно и/или в екип и в рамките на зададеното време
Средства за оценяване	Част по теория на професията: • Писмен изпит Част по практика на професията: • Изпълнение на практическа задача по индивидуално задание по практика
ЕРУ 9	**Допринасяне за безопасно носене на вахта, управление на кораба и изпълнение на команди на руля**
Резултат от учене 9.1	Използва жиро- и магнитни компаси
Знания	• Дефинира устройството и предназначението на уредите • Обяснява принципите на действие на приборите • Обяснява грешките и поправките на магнитните компаси
Умения	• Използва жиро- и магнитни компаси • Използва пеленгатор
Компетентности	• Способен е самостоятелно и прецизно да използва жирокомпас, магнитен компас и пеленгатор за определяне направление към ориентир

ПРОЕКТ

	• Способен е самостоятелно да определя правилно поправките на магнитните компаси и да ги прилага към поправките на курсовете и пеленгите
Резултат от учене 9.2	Изпълнява команди, подавани на руля
Знания	• Дефинира и обяснява командите, подавани на руля • Познава и назовава команди и доклади за управление на руля съгласно стандартен морски фразеологичен речник на IMO
Умения	• Изпълнява команди, подавани на руля • Докладва за изпълнение на командите и поддържа постоянна, ясна и точна свръзка • Използва стандартен морски фразеологичен речник на IMO
Компетентности	• Способен е самостоятелно и правилно да изпълнява команди и доклади, подавани за управление на руля, като поддържа постоянна, ясна и точна свръзка, включително и на английски език
Резултат от учене 9.3	Преминава от ръчно на автоматично управление и обратно
Знания	• Познава режимите за управление на рулевото устройство • Познава процедурата за преминаване от ръчно на автоматично управление и обратно • Описва системите за управление на кормилото • Описва начина за поддържане на курс в допустими граници • Дефинира особеностите на районите за плаване и състоянието на морето в тях
Умения	• Преминава от ръчно на автоматично управление и обратно • Поддържа курс в допустими граници • Изменя курса плавно и под контрол
Компетентности	• Способен е самостоятелно да преминава от ръчно на автоматично управление и обратно, да поддържа курса и да го изменя плавно и под контрол
Резултат от учене 9.4	Води визуално и слухово наблюдение
Знания	• Познава международните правила за предпазване от сблъскване на море • Дефинира опасност от сблъскване и признаци за определяне на опасни цели • Дефинира звуковите и светлинните сигнали • Познава плаващи латерални и кардинални знаци
Умения	• Разпознава и бързо открива съответните обекти • Разпознава опасни цели • Определя направление в градуси или четвърти към звукови сигнали, светлини и обекти • Разпознава латерални и кардинални знаци • Използва брегови ориентири, фарове, буйове и др.
Компетентности	• Способен е бързо да открива звукови, светлинни сигнали и други обекти и съответните направления към тях и да ги съобщава на лицето от командния състав
Резултат от учене 9.5	Съдейства за наблюдение и управление на безопасна вахта

ПРОЕКТ

Знания	• Познава всички термини и определения, използвани в корабоплаването • Описва системите за вътрешнокорабна връзка и аварийна сигнализация • Разбира командите на български и английски език и връзката с лицата от командния състав, носещи вахта, по въпроси, свързани с изпълнение на задълженията по носене на вахта • Познава процедури по носене, предаване и напускане на вахта • Изброява нужната информация, изисквана за носене на безопасна вахта • Дефинира основни действия, свързани с опазване на околната среда
Умения	• Използва всички термини и определения, използвани в корабоплаването, включително и на английски език • Използва системите за вътрешнокорабна връзка и аварийна сигнализация • Разбира и изпълнява командите за връзка с лицата от командния състав, включително и на английски език • Спазва процедурите по носене, предаване и напускане на вахта • Спазва процедурите по опазване на околната среда и мерките по предотвратяването им
Компетентности	• Способен е точно и своевременно да съдейства за наблюдение и управление на безопасна вахта при спазване на всички процедури
Критерии за оценяване на ЕРУ	Част по теория на професията: • Владее теоретични знания за носенето на навигационна вахта на изпълнителско ниво, използване на корабните компаси, изпълнението на команди, подавани на руля, преминаване от ръчно на автоматично управление и обратно Част по практика на професията: • Вярно, точно и мотивирано са определени действията, които следва да се предприемат за разрешаване на описания проблем в зададения казус/сценарий/практическа задача • Поставените задачи са изпълнени самостоятелно и/или в екип и в рамките на зададеното време
Средства за оценяване	Част по теория на професията: • Писмен изпит Част по практика на професията: • Изпълнение на практическа задача по индивидуално задание по практика
ЕРУ 10	**Използване на аварийно оборудване и действия при аварийна ситуация**
Резултат от учене 10.1	Дефинира „аварийна ситуация“ и сигнали при аварийна ситуация
Знания	• Дефинира аварийните ситуации на кораба • Описва разписания при различни аварийни ситуации • Познава сигнали при аварийна ситуация
Умения	• Разпознава аварийна ситуация

ПРОЕКТ

	• Предприема адекватни и своевременни действия при аварийна ситуация • Разпознава сигнали при аварийна ситуация
Компетентности	• Действа при аварийна ситуация съгласно установените процедури
Резултат от учене 10.2	Дефинира сигналите за бедствие, визуални, пиротехнически и радиотехнически, използвани при търсене и спасяване
Знания	• Дефинира видовете сигнали за бедствие на море • Описва начините за сигнализация при бедствия на море • Познава мерките за избягване подаване на лъжливи сигнали за бедствие
Умения	• Подава сигнал по заповед от капитана • Разпознава сигналите за бедствие или съобщения за аварии • Разпознава лъжливи сигнали за бедствие и действия при подаден лъжлив сигнал
Компетентности	• Разпознава и подава сигнали за бедствие
Резултат от учене 10.3	Действа при подаване на сигнал за бедствие
Знания	• Разпознава сигнал за бедствие • Описва процедури и планове за действия при аварии • Познава ръководството на Международната морска организация за търговски кораби при търсене и спасяване (IAMSAR) • Познава системите за съобщения на корабите
Умения	• Използва сигнал за бедствие • Избягва лъжливи сигнали • Прилага процедури и планове за действия при аварии • Изпълнява заповеди за действие при аварии • Използва системите за съобщения на корабите
Компетентности	• Способен е да поддържа постоянна ясна и точна комуникация и умения да потвърждава командите съгласно добрата морска практика при бедствие и аварии
Критерии за оценяване на ЕРУ	Част по теория на професията: • Владее теоретични знания относно използването на аварийно оборудване и действия при аварийна ситуация Част по практика на професията: • Вярно, точно и мотивирано са определени действията, които следва да се предприемат за разрешаване на описания проблем в зададения казус/сценарий/практическа задача • Поставените задачи са изпълнени самостоятелно и/или в екип и в рамките на зададеното време
Средства за оценяване	Част по теория на професията: • Писмен изпит Част по практика на професията: • Изпълнение на практическа задача по индивидуално задание по практика
ЕРУ 11	**Работа с противопожарни системи и методи за борба с пожар**

ПРОЕКТ

Резултат от учене 11.1	Действа при операции по борба с пожар на кораба
Знания	• Познава видове пожари и способи за гасене • Познава процедури за борба с пожар на море и в пристанище • Описва организацията, тактиката и управлението на операции по борба с пожар на борда на кораба • Обяснява процедури при използване на вода за гасене, влияние върху устойчивостта на кораба, предпазни мерки и процедури за изправяне • Познава способите за свръзки и координация при операции по борба с пожар • Познава способи за контрол на вентилацията, включително изтегляне на дима • Обяснява методи за контрол на горивната система и електрооборудването при пожар • Познава мерки за безопасност при съхранение на опасни материали и гасене на пожар, свързан с опасни товари • Познава процедури за координация на действията с брегови пожарни команди
Умения	• Разпознава видове пожари и способи за гасене • Прилага процедури за борба с пожар на море и в пристанище • Участва в операции по борба с пожар на борда на кораба • Владее процедури при използване на вода за гасене, влияние върху устойчивостта на кораба, предпазни мерки и процедури за изправяне • Прилага способите за свръзки и координация при операции по борба с пожар • Използва способи за контрол на вентилацията, включително изтегляне на дима • Прилага методи за контрол на горивната система и електрооборудването при пожар • Прилага мерки за безопасност при съхранение на опасни материали и гасене на пожар, свързан с опасни товари • Прилага процедури за координация на действията с брегови пожарни команди
Компетентности	• Способен е да предприема действия при борба с пожара, основани на пълна и точна оценка на инцидента с използване на всички разполагаеми източници на информация • Приоритетът, изборът на време и последователността на действията съответстват на общите изисквания на инцидента и довеждат до минимум повредите и риска от повреждане на кораба, нараняване на персонала и влошаване на експлоатационните качества на кораба • Предаването на информацията се осъществява своевременно, точно, пълно и ясно • Личната безопасност по време на борбата с пожара се осигурява постоянно
Резултат от учене 11.2	Познава организация и подготовка на противопожарни групи

ПРОЕКТ

Знания	• Описва процедури при подготовка на планове за действие при аварийни ситуации • Обяснява състав и действие на персонала в групите • Описва оборудване и екипировка на пожарникаря • Описва стратегия и тактика на борбата с пожар в различни части на кораба
Умения	• Прилага процедури при подготовка на планове за действие при аварийни ситуации • Обяснява състав, назначение и екипировка на персонала в групите • Прилага стратегия и тактика на борбата с пожар в различни части на кораба
Компетентности	• Способен е самостоятелно и в екип ефективно да прилага плановете и реда за действие при аварийни ситуации
Резултат от учене 11.3	Прилага процедури при проверка и обслужване на системи и оборудване за откриване и гасене на пожар
Знания	• Обяснява предназначение и елементи на пожароизвестителни системи • Описва предназначение и елементи на стационарни системи за гасене на пожар • Обяснява мерки за безопасност при експлоатация на системи за обемно гасене • Обяснява видове преносни средства за гасене • Познава изисквания за конвенционално и класификационно освидетелстване на оборудването
Умения	• Познава процедури при експлоатация на пожароизвестителни системи • Познава процедури при експлоатация на стационарни системи за гасене на пожар • Владее процедури за безопасност при експлоатация на системи за обемно гасене • Използва според типа на пожара съответните преносни средства за гасене • Познава процедури за конвенционално и класификационно освидетелстване на оборудването
Компетентности	• Способен е да използва и да поддържа всички системи и оборудване за откриване и гасене на пожар в съответствие с експлоатационните спецификации и изисквания на законодателството
Критерии за оценяване на ЕРУ	Част по теория на професията: • Владее теоретични знания относно използването на противопожарно оборудване и действия при аварийна ситуация Част по практика на професията: • Вярно, точно и мотивирано са определени действията, които следва да се предприемат за разрешаване на описания проблем в зададения казус/сценарий/практическа задача • Поставените задачи са изпълнени самостоятелно и/или в екип и в рамките на зададеното време

ПРОЕКТ

Средства за оценяване	Част по теория на професията: • Писмен изпит Част по практика на професията: • Изпълнение на практическа задача по индивидуално задание по практика
ЕРУ 12	**Акостиране, закотвяне и други вързални операции**
Резултат от учене 12.1	Познава вързалните устройства и съответните процедури
Знания	• Дефинира видовете въжета според материал, здравина и предназначение • Разчита спецификация на производител на английски език • Посочва материали, инструменти и способи за поддръжка на корабни въжета • Описва вързалните устройства на кораба • Описва безопасно работно натоварване и якост на скъсване на швартовото оборудване, включително на швартовите въжета, (синтетични, метални и растителни), лебедки, котвени брашпили, шпилове, клюзове и кнехтове • Изрежда правилата за подаване на вързала • Описва правилата за задържане на вързалата • Дефинира видовете вързала по място на закрепване, по направление на натягането, по отношение на борда • Описва начина как всяко въже функционира като част от цялостна система • Назовава командите при извършване на вързални операции, включително и на английски език
Умения	• Поддържа корабни въжета • Използва и поддържа вързалните устройства на кораба • Прилага правилата за подаване на вързала • Обира и задържа вързала • Използва видовете вързала по място на закрепване, по направление на натягането, по отношение на борда • Прилага процедурите и последователността на действията за задържане и обиране на вързалата • Изпълнява командите при извършване на вързални операции, включително и на английски език • Прилага всички процедури по безопасност при вързални операции
Компетентности	• Способен е да използва инструменти за поддръжка на корабни въжета • Способен е да извърши подаване, задържане и обиране на вързала в съответствие с установените практики за безопасност и инструкции за експлоатация на оборудването
Резултат от учене 12.2	Познава буксирните устройства и съответните процедури
Знания	• Описва буксирното устройства на кораба • Познава способите за буксировка • Описва правилата за подаване и задържане на буксир • Описва функцията на въжетата при използване на влекач

ПРОЕКТ

Умения	• Прилага процедурите и последователността на действията за задържане и обиране на въжетата за влачене • Изпълнява командите при извършване на буксирни операции, включително и на английски език
Компетентности	• Способен е да извърши подаване, задържане и обиране на буксирни въжета в съответствие с установените практики за безопасност и инструкции за експлоатация на оборудването
Резултат от учене 12.3	Използва котвено устройство
Знания	• Дефинира различните видове котви и котвени лебедки, използвани при различни операции • Описва процедурите и последователността на действията за използване на котви при различни операции • Познава маркировка на котвена верига • Дефинира способ за аварийно отдаване на котвата
Умения	• Разпознава и работи с различните видове котви и котвени лебедки, използвани при различни операции • Спазва процедурите и следва последователността на действията за използване на котви при различни операции • Изпълнява командите при извършване на котвени операции, включително и на английски език
Компетентности	• Способен е да участва в операции с котвено устройство в съответствие с установените практики за безопасност и инструкции за експлоатация на оборудването
Резултат от учене 12.4	Използва вързално и котвено устройство при особени обстоятелства
Знания	• Описва процедури при заставане на две котви • Описва процедури при заставане на кей на котва и кърма • Познава процедурите и последователността на действията, свързани с швартоване на шамандура или шамандури
Умения	• Спазва процедурите и следва последователността на действията за използване на котви при различни операции • Изпълнява команди и докладва при заставане на кей на котва и кърма • Изпълнява команди и докладва при заставане на шамандура или шамандури, включително и на английски език
Компетентности	• Способен е да участва в операции с вързално и котвено устройство при особени обстоятелства
Критерии за оценяване на ЕРУ	Част по теория на професията: • Владее теоретични знания относно използването на котвено, вързално и буксирно устройство при всякакви обстоятелства Част по практика на професията: • Вярно, точно и мотивирано са определени действията, които следва да се предприемат за разрешаване на описания проблем в зададения казус/сценарий/практическа задача • Поставените задачи са изпълнени самостоятелно и/или в екип и в рамките на зададеното време
Средства за оценяване:	Част по теория на професията: • Писмен изпит Част по практика на професията:

ПРОЕКТ

	• Изпълнение на практическа задача по индивидуално задание по практика
ЕРУ 13	**Допринасяне за обработка на товари и запаси**
Резултат от учене 13.1	Категоризира товарите, превозвани по море
Знания	• Познава физични и химични свойства на насипни товари • Познава физични и химични свойства на наливни товари • Разчита спецификация на товари на английски език • Разпознава генерални товари и товарозахватни устройства • Описва дейности при подготовка на товарни помещения • Категоризира опасни товари съгласно Международния кодекс за превоз на опасни товари по море • Разпознава маркировка на опасни товари, превозвани по море • Обяснява мерки за безопасност при товарни операции
Умения	• Класифицира товари, превозвани по море • Изпълнява мерки за безопасен превоз на опасни товари по море • Изчислява максимално количество товар
Компетентности	• Способен е самостоятелно да организира подготовката на корабни товарни помещения за превоз на товари по море
Резултат от учене 13.2	Допринася за обработка на товари
Знания	• Познава плановете за подреждане на товарите • Разчита плановете за устойчивост • Дефинира нуждата и методите за укрепване на различните товари • Описва способи за сепариране, укрепване и съхранение на опасни вещества и течности • Познава характеристиките на опасните товари и опасните материали Marine Safety Data Sheet – информация, която съдържа и как се ползва • Обяснява функцията и употребата на баластната система • Обяснява методите за определяне на количеството натоварен или разтоварен товар • Познава товарна марка и скали на газене • Познава мерките за безопасност и личните предпазни средства при товарни операции
Умения	• Съставя плановете за подреждане на товарите • Прилага процедури за сепариране, укрепване и съхранение на опасни вещества и течности • Разчита информацията от Marine Safety Data Sheet • Проверява плановете за устойчивост • Разчита товарна марка и скалите за газене • Проверява количеството на товара • Използва баластната система • Наблюдава и докладва за повреди по товара • Спазва мерки за безопасност при товарни операции
Компетентности	• Способен е самостоятелно да контролира обработката, подреждането и обезопасяването на товарите при спазване на

ПРОЕКТ

	правилата и процедурите за безопасност при товарни операции
Резултат от учене 13.3	Допринася за обработка на запаси
Знания	• Измерва количество запаси • Изчислява количество запаси • Познава техниките за сапаниране • Обяснява безопасно работно натоварване при различен наклон на стрелата • Познава мерки за безопасност при работа с подемни устройства
Умения	• Определя необходимите запаси за преход на кораба • Сапанира и подготвя за вдигане на борда на товари • Използва подемни устройства • Спазва мерки за безопасност при работа с подемни устройства
Компетентности	• Способен е самостоятелно да измерва и да определя необходимо количество запаси за преход на кораба • Организира приемането на запаси на борда на кораба
Критерии за оценяване на ЕРУ	Част по теория на професията: • Владее теоретични знания относно организиране и извършване на товарни операции на борда на кораба Част по практика на професията: • Вярно, точно и мотивирано са определени действията, които следва да се предприемат за разрешаване на описания проблем в зададения казус/сценарий/практическа задача • Поставените задачи са изпълнени самостоятелно и/или в екип и в рамките на зададеното време
Средства за оценяване	Част по теория на професията: • Писмен изпит Част по практика на професията: • Изпълнение на практическа задача по индивидуално задание по практика
ЕРУ 14	**Допринасяне за безопасната експлоатация на палубното оборудване и механизми**
Резултат от учене 14.1	Използва палубното оборудване
Знания	• Дефинира функциониране и използване на клапите и помпите, лебедките, крановете, стрелите на крановете и свързаното с тях оборудване • Дефинира функциониране и използване на лебедки, ролкововерижни лебедки, шпилове и свързаното с тях оборудване • Познава основните сигнали за експлоатация на оборудване • Познава люкови закрития, люкове, водонепроницаеми врати, рампи и свързаното с тях оборудване • Познания за вдигане и сваляне на флаг и основните сигнали с един флаг (A, B, G, H, O, P, Q) • Познава мерки за безопасност при работа с палубно оборудване

ПРОЕКТ

Умения	• Използва клапите и помпите, лебедките, крановете, стрелите на крановете и свързаното с тях оборудване • Използва лебедки, ролкововерижни лебедки, шпилове и свързаното с тях оборудване • Използват и разбират основните сигнали за експлоатация на оборудване, включително и рудани, брашпил, кранове и лебедки • Работи с люкови закрития, люкове, водонепроницаеми врати • Спазва мерки за безопасност при експлоатация на палубно оборудване
Компетентности	• Способен е самостоятелно да използва палубно оборудване в съответствие с установените практики за безопасност и оперативните инструкции на оборудването
Резултат от учене 14.2	Извършване на такелажни работи
Знания	• Познава способи за поддръжка и съхранение на различни видове въжета • Познава техники за заплитане с използване на свая, предназначение на морски възли, заплетки и стопери • Обяснява работа с параден трап • Познава техники за обезопасяване на параден трап и подвижни мостове • Описва техники за монтиране на висящи столове и платформи • Обяснява монтиране на пилотски трап • Описва монтиране на предпазители за гризачи на въжалата
Умения	• Прилага техники за заплитане с използване на свая • Използва морски възли, заплетки и стопери • Монтира и обезопасява параден трап • Монтира и демонтира висящи столове и платформи • Монтира и обезопасява пилотски трап • Монтира предпазители за гризачи на въжалата
Компетентности	• Способен е самостоятелно да извършва такелажни дейности и да обезопасява оборудването
Критерии за оценяване на ЕРУ	Част по теория на професията: • Владее теоретични знания относно такелажни работи и безопасната експлоатация на палубното оборудване и механизми на борда на кораба Част по практика на професията: • Вярно, точно и мотивирано са определени действията, които следва да се предприемат за разрешаване на описания проблем в зададения казус/сценарий/практическа задача • Поставените задачи са изпълнени самостоятелно и/или в екип и в рамките на зададеното време
Средства за оценяване	Част по теория на професията: • Писмен изпит Част по практика на професията: • Изпълнение на практическа задача по индивидуално задание по практика
ЕРУ 15	**Прилагане на процедури за здравословна и безопасна работна среда**

ПРОЕКТ

Резултат от учене 15.1	Прилагане на системата за допуск до работа и безопасните практики
Знания	• Обяснява практики за работа на височина • Обяснява практики за работа през борда • Обяснява практики за работа в затворени помещения • Класифицира системи от разрешения за работа
Умения	• Спазва процедурите за работа на височини • Спазва процедурите за работа през борда • Спазва процедурите за работа в затворени помещения • Прилага системи от разрешения за работа
Компетентности	• Способен е да демонстрира безопасните работни практики
Резултат от учене 15.2	Процедури по безопасност
Знания	• Обяснява начина за безопасно опериране с корабни въжета • Назовава техниките и методите за вдигане, които да предотвратят нараняване на гърба • Назовава техниките за безопасна работа с електрически и механични инструменти • Назовава техниките за безопасност при химически или биологичен риск • Изрежда средствата за безопасност на персонала на борда на кораба
Умения	• Спазва процедурите за работа на височини • Спазва процедурите за работа зад борда • Спазва процедурите за работа в затворени помещения • Спазва процедури за безопасно опериране с корабни въжета • Използва техниките и методите за вдигане, които да предотвратят нараняване на гърба • Използва техниките за безопасна работа с електрически и механични инструменти • Използва техниките за безопасност при химически или биологичен риск • Използва средствата за безопасност на персонала на борда на кораба
Компетентности	• Способен е да демонстрира безопасните работни практики с подходящите защитни средства, както и да използва правилно защитните средства за безопасност по всяко време
Резултат от учене 15.3	Работно време и почивка
Знания	• Познава нормите за работно време • Описва нормите за почивка
Умения	• Спазва нормите за работно време • Изготвя графици за работно време и почивка
Компетентности	• Способен е да организира работното време и да изготвя графици за работно време и почивка
Критерии за оценяване на ЕРУ	Част по теория на професията: • Владее теоретични знания относно процедури за здравословна и безопасна работна среда на борда на кораба Част по практика на професията:

ПРОЕКТ

	• Вярно, точно и мотивирано са определени действията, които следва да се предприемат за разрешаване на описания проблем в зададения казус/сценарий/практическа задача • Поставените задачи са изпълнени самостоятелно и/или в екип и в рамките на зададеното време
Средства за оценяване	Част по теория на професията: • Писмен изпит Част по практика на професията: • Изпълнение на практическа задача по индивидуално практическо задание
ЕРУ 16	**Прилагане на предпазни мерки и допринасяне за предотвратяване на замърсяването на морската среда**
Резултат от учене 16.1	Познава употребата и работата на оборудването за борба със замърсяването
Знания	• Описва основните елементи на Международната конвенция за предпазване на замърсяването от корабите и други разпоредби за опазване на околната среда от замърсяване от кораби • Описва процедурите за ограничаване и борба с разлива • Изрежда видовете замърсяване на морската среда и физико-химичните им свойства
Умения	• Прилага процедурите за ограничаване и борба с разлива и опазване на морската среда • Определя видовете замърсяване на морската среда и физико-химичните им свойства
Компетентности	• Способен е правилно и ефективно да прилага процедурите за ограничаване и борба с разлива и опазване на морската среда
Резултат от учене 16.2	Използва оборудване за борба със замърсяването
Знания	• Описва методите на третиране на баластни води • Познава корабния план за предотвратяване на замърсяване (SOPEP) • Описва методите на третиране на отпадъци от нефтоводни смеси • Описва автоматичната система за измерване на съдържанието на нефт и автоматично прекратяване на изхвърлянето • Дефинира начините за третиране на битови отпадъци, генерирани на кораба, и твърди отпадъци • Описва елементите на корабен план и корабен дневник за боравене с твърди отпадъци • Изрежда съоръженията за осигуряване на изискванията за предпазване от замърсяване
Умения	• Работи с баластната система • Работи със задбордните системи • Използва съответната контролна апаратура на кораба за борба със замърсяването • Извършва дейности съгласно корабния план за предотвратяване на замърсяването (SOPEP)
Компетентности	• Способен е правилно и ефективно да работи и следва процедурите за опазване на морската среда

ПРОЕКТ

Резултат от учене 16.3	Познава одобрените методи за изхвърляне на морски замърсители
Знания	• Дефинира определенията, свойствата и начина на влияние на нефта, химикалите, сточните води и твърдите отпадъци върху морската среда • Дефинира начина на попадане на вредните вещества върху морската среда • Описва мерките за предотвратяване на замърсяването с различни видове отпадъци • Описва корабния план за предотвратяване на замърсяването с нефт и нефтени продукти
Умения	• Прилага методите и средствата за предпазване на околната среда от замърсяване • Следва процедурите за ограничаване и борба с разлива и опазване на морската среда по всяко време • Води корабен дневник за борба с твърдите отпадъци и дневник за баластните операции
Компетентности	• Способен е да прилага точно и своевременно методите и средствата за предпазване на околната среда от замърсяване в съответствие с установените процедури
Критерии за оценяване на ЕРУ	Част по теория на професията: • Владее теоретични знания относно мерки и допринасяне за предотвратяване на замърсяването на морската среда на борда на кораба Част по практика на професията: • Вярно, точно и мотивирано са определени действията, които следва да се предприемат за разрешаване на описания проблем в зададения казус/сценарий/практическа задача • Поставените задачи са изпълнени самостоятелно и/или в екип и в рамките на зададеното време
Средства за оценяване	Част по теория на професията: • Писмен изпит Част по практика на професията: • Изпълнение на практическа задача по индивидуално задание по практика
ЕРУ 17	**Използване на спасителни средства**
Резултат от учене 17.1	Познава устройство, оборудване и използване на спасителните средства
Знания	• Изрежда видовете спасителни средства • Обяснява устройството на спасителните средства • Описва процедурите по поддръжка • Обяснява монтиране и задействане на спасителен плот • Описва устройство и предназначение на хидростатичен разединител • Изрежда опасностите, свързани с използването на устройствата
Умения	• Проверява оборудване на спасително средство • Подготвя спасително средство • Спуска и вдига спасително средство

ПРОЕКТ

	• Монтира хидростатичен разединител • Отчита ограниченията на оборудването и ползването на спасителното средство
Компетентности	• Способен е самостоятелно и ефективно да командва спасително средство по време на спускане на вода
Резултат от учене 17.2	Управлява маневрите на спасителното средство
Знания	• Познава оборудването на спасителните средства и средствата за сигнализиране на бедствие • Познава опасностите за спасителното средство при напускане на потъващ кораб • Описва управление на спасителна лодка и спасителен плот • Обяснява маневриране на спасителна лодка за отдалечаване от потъващ кораб • Обяснява маневриране на спасителен плот за отдалечаване от потъващ кораб • Познава техники за оцеляване на море
Умения	• Използва оборудването на спасителните средства и средствата за сигнализиране на бедствие • Демонстрира управление на спасително средство • Прилага техники за оцеляване на море
Компетентности	• Способен е самостоятелно и ефективно да командва спасително средство
Критерии за оценяване на ЕРУ	Част по теория на професията: • Владее теоретични знания относно устройство, оборудване и използване на спасителните средства на борда на кораба Част по практика на професията: • Вярно, точно и мотивирано са определени действията, които следва да се предприемат за разрешаване на описания проблем в зададения казус/сценарий/практическа задача • Поставените задачи са изпълнени самостоятелно и/или в екип и в рамките на зададеното време
Средства за оценяване	Част по теория на професията: • Писмен изпит Част по практика на професията: • Изпълнение на практическа задача по индивидуално задание по практика
ЕРУ 18	**Допринасяне за поддръжка и ремонт на кораба**
Резултат от учене 18.1	Използва бояджийски, смазочни и почистващи материали и оборудване
Знания	• Изрежда видовете бояджийски, смазочни и почистващи материали • Описва оборудването, използвано за поддръжка и ремонт на кораба • Познава опасностите и вредното въздействие на бояджийски, смазочни и почистващи материали • Разчита инструкции на английски език за безопасна работа с опасни материали (safety data sheet) • Изчислява и определя нужно количество материали

ПРОЕКТ

	• Познава каталога на Международната морска снабдителна асоциация (ISSA каталог)
Умения	• Използва бояджийски, смазочни и почистващи материали и оборудване • Използва лични предпазни средства и спазва мерки за безопасност при работа • Изготвя заявки за използване на материали за ремонт и поддръжка със спецификация по ISSA каталог
Компетентности	• Способен е самостоятелно да планира и извършва работи с бояджийски, смазочни и почистващи материали и оборудване при спазване на изискванията за здравословни и безопасни условия на труд
Резултат от учене 18.2	Извършва рутинна поддръжка и ремонтни процедури
Знания	• Познава методите за определяне на водоплътност на люкови закрития, люкове, водонепроницаеми врати • Описва процедурите за ежедневна поддръжка на палубно оборудване и механизми • Описва процедурите за поддръжка на тръбните системи – баластна и сантинна, поддръжка на сантинните кладенци • Обяснява начина за използване на материалите за поддръжка и ремонтното оборудване на борда, включително техните качества и ограничения
Умения	• Установява водоплътност на люкови закрития, люкове, водонепроницаеми врати • Извършва дейностите по ежедневна поддръжка на палубно оборудване и механизми • Използва необходимите инструменти с цел да се гарантира общата техническа безопасност • Следва процедурите за поддръжка и ремонт • Изготвя чеклисти и документира дейността по поддръжка
Компетентности	• Способен е самостоятелно да подбира и използва материалите за поддръжка и ремонтното оборудване на борда в съответствие с приложимите наръчници и инструкции
Резултат от учене 18.3	Познаване на техниките за подготовка на повърхностите
Знания	• Изброява всички повърхности на кораба и техните специфики и свойства • Описва техниките за обработка на отделните повърхности • Познава мерки за безопасност при обработка на повърхностите
Умения	• Разпознава всички повърхности на кораба и техните специфики и свойства • Използва техниките за обработка на отделните повърхности • Прилага мерки за безопасност при обработка на повърхностите
Компетентности	• Способен е самостоятелно да прилага различни техники за обработка на отделните повърхности в зависимост от техните специфики и свойства

ПРОЕКТ

Резултат от учене 18.4	Разбира насоките за безопасност на производителя и указанията на борда на кораба
Знания	• Изброява наръчниците и инструкциите за поддръжка и ремонт • Описва техническата документация и наръчници • Разчита документация на английски език
Умения	• Използва необходимите инструкции и документация с цел да се гарантира общата техническа безопасност • Използва техническа информация и документира технически процедури
Компетентности	• Способен е самостоятелно и прецизно да следва процедурите за поддръжка и ремонт в съответствие с приложимите наръчници и инструкции
Резултат от учене 18.5	Познава методите за безопасно съхранение и изхвърляне на отпадъчните материали
Знания	• Описва приложимите процедури за почистване • Познава процедури по сепариране на отпадъчните материали • Описва приложимите процедури за съхранение и предаване на отпадъчните материали
Умения	• Прилага процедури за почистване • Прилага процедури по сепариране на отпадъчните материали • Прилага процедури за съхранение и предаване на отпадъчните материали
Компетентности	• Способен е самостоятелно и ефективно да полага грижи за плавателното средство и за обезвреждане на отпадъчните материали съгласно правилата за опазване на околната среда
Резултат от учене 18.6	Познава поддръжката и използването на ръчни, пневматични и електрически инструменти
Знания	• Изрежда ръчните пневматични и електрическите инструменти, използвани на кораба • Познава спецификации на инструментите • Описва начините за поддръжка и използване на ръчни, пневматични и електрически инструменти • Познава мерки за безопасност при работа с ръчните пневматични и електрическите инструменти, използвани на кораба
Умения	• Използва ръчни, пневматични и електрически инструменти • Поддържа ръчните, пневматичните и електрическите инструменти • Прилага мерки за безопасност при работа с ръчните пневматични и електрическите инструменти, използвани на кораба
Компетентности	• Способен е да използва ръчните, пневматичните и електрическите инструменти безопасно и в съответствие с техническите спецификации
Критерии за оценяване на ЕРУ	Част по теория на професията: • Владее теоретични знания относно материали, методи и инструменти за поддръжка и ремонт на кораба Част по практика на професията:

ПРОЕКТ

	• Вярно, точно и мотивирано са определени действията, които следва да се предприемат за разрешаване на описания проблем в зададения казус/сценарий/практическа задача Поставените задачи са изпълнени самостоятелно и/или в екип и в рамките на зададеното време
Средства за оценяване	Част по теория на професията: • Писмен изпит Част по практика на професията: • Изпълнение на практическа задача по индивидуално задание по практика

4. Съвкупност от единици резултати от учене, които формират придобиването на квалификация по част от професията „Корабоводене – морско“

Степен на професионална квалификация	Ниво по ЕКР/НКР	ЕРУ № … от списъка по т. 3.1. (мин. 3 броя ЕРУ, поне 1 ЕРУ е от специфичната ПП)
III	4	**неприложимо**

5. Изисквания към материалната база

5.1. Изисквания към кабинетите за обучение по теория на професията – характеристики, обзавеждане, оборудване, софтуер

Обучението по теория на професията се провежда в учебни кабинети. Минималните изисквания са в съответствие с Наредба № 6 от 2021 г. за компетентност на морските лица в Република България. Учебно-материалната база трябва да обхваща всички методически, дидактически, технически и материални средства, необходими за качествено и пълноценно провеждане на учебния процес по определен вид професионална подготовка.

Обучението по теория на професията се провежда в учебен кабинет или в учебна зала. Учебният кабинет е оборудван с работно място за всеки обучаван, като обзавеждането включва: работно място на обучаващия (работна маса и стол), работно място за всеки обучаван (работна маса и стол), учебна дъска, мебели (шкафове за различни цели), екран и стойки за окачване на табла, флипчарт и учебно-технически средства (видеотехника, компютър, мултимедия и интернет), комплекти техническа документация (правилници, инструкции, работни карти, бланки и други), съвременна справочна и каталожна литература. Към учебния кабинет е желателно да има и хранилище за съхраняване на учебно-техническите средства и техниката по учебните предмети от отрасловата и специфичната професионална подготовка. За онагледяване на обучението са необходими: табла, схеми, слайдове; действащи макети, модели и реални образци; учебни видеофилми; програмни продукти; електронни уроци, каталози, инструкции, справочници, фирмени материали и др. Обучението по теория на професията се осъществява в институциите от системата на професионалното образование и обучение – професионални гимназии и център за професионално обучение. Изискванията към кабинетите за обучение по теория на професията обикновено включват определени характеристики, обзавеждане, оборудване и софтуер, които да осигурят ефективно и комфортно обучение на учениците.

Оборудване:

• Технологични устройства: компютри или лаптопи, свързани с интернет и учебни платформи, които могат да се използват за онлайн изследвания, обучение и взаимодействие и др.

• Интерактивни технологии: възможности за използване на интерактивни дъски или мултимедийни проектори за представяне на учебния материал и др.

Софтуер:

ПРОЕКТ

- Образователен софтуер: програми, специализирани в обучението по теория на професията (товарна програма, специализиран софтуер за обучение в различни области)
- Програми за симулиране работа с баластна система, товарна обработка на кораба (товарен план на кораба) и запаси на кораба

5.2. Изисквания към учебната база за обучение по практика на професията – характеристики, обзавеждане, оборудване, софтуер

Практическото обучение по професията „Корабоводене – морско“ и във връзка с многообразието на дейностите, които обучаваният трябва да усвои, се осъществява в учебен кабинет и в реална работна среда.

Учебните кабинети по практика се осигуряват с материали и консумативи, необходими за изпълнение на учебно-производствените задачи, с комплекти документация (табла, схеми, макети, морски карти, технологични схеми, технологични карти, документи, справочна и каталожна литература).

Обучението по практика може да се провежда на навигационен тренажор (или симулатор), одобрен от ИАМА.

Корабният навигационен тренажор се използва за обучение на морски кадри – капитани, навигатори и други членове на екипажа. За да бъде ефективен и да отговаря на международните стандарти (например на IMO – Международната морска организация, и STCW – Международната конвенция за стандартите за подготовка, дипломиране и вахтено обслужване на моряците), един съвременен корабен навигационен тренажор трябва да притежава следните характеристики:

1. Реализъм и визуализация

- Висококачествена графика – реалистичен изглед на околната среда, пристанища, кораби, метеорологични условия и време на деня

Визуални системи – често 180°, 240° или дори 360° визуално поле или с възможност за завъртане на визуализацията във всички направления, за имитация на мостика на кораба.

2. Модулност

- Различни нива на сложност
- Поне четири работни места с възможност за съвместно участие в един сценарий
- Възможност за симулация на различни видове кораби – товарни, пътнически, танкери, буксири и др.

3. Навигационни системи и оборудване

- Симулация на реални уреди и системи, като:
  - RADAR/ARPA
  - ECDIS (Electronic Chart Display and Information System)
  - AIS (Automatic Identification System)
  - GMDSS (Global Maritime Distress and Safety System)
  - GPS, лаг, ехолот и др.
- Мостиково оборудване – кормилен механизъм, джойстици, контроли за скорост и др.

4. Инструкторски контрол и запис

- Панел за инструктор – позволява контрол над сценариите, симулиране на аварии, метеоусловия, трафик и др.
- Възможност за запис и преглед на сесиите – за последващ анализ и оценка.

5. Сценарии и симулации

- Разнообразие от тренировъчни сценарии – маневриране в пристанище, открито море, аварийни ситуации, опасност от сблъсъци, спасяване, влизане в канали и др.
- Поддръжка на различни метеорологични условия – буря, мъгла, вълнение, течение.

ПРОЕКТ

Обучението по практика по професия „Корабоводене – морско“ се провежда под формата на учебно-плавателна и учебно-производствена практика на кораб, одобрен от ИАМА, с продължителност не по-малко от 2 месеца.

6. Изисквания към обучаващите

Право да преподават по теория и практика на професията имат лица с висше образование и образователно-квалификационна степен „магистър“ или „бакалавър“ по специалност от професионални направления „Транспорт, корабоплаване и авиация“ от област на висше образование „Технически науки“ от Класификатора на областите на висше образование и професионалните направления, приет с Постановление № 125 от 2002 г. на Министерския съвет (ДВ, бр. 64 от 2002 г.; посл. доп., бр. 94 от 2005 г.), съответстващи на професията.

Учителска длъжност по учебен предмет или модул от професионалната подготовка може да се заема и от лица със завършено висше образование по съответната специалност и без професионална квалификация „учител“.

По учебен предмет или модул от професионалната подготовка, за който няма съответно професионално направление в Класификатора на областите на висше образование и професионалните направления, могат да преподават лица без висше образование и без професионална квалификация „учител“, придобили професионална квалификация по реда на Закона за професионалното образование и обучение.

Препоръчително е на всеки три години обучаващите да преминават курс за актуализиране на професионалните си знания, умения и компетентности.

Обучението по професионална подготовка се извършва от квалифицирани лица или преподаватели, завършили по одобрени от ИАМА моделни курсове „Подготовка на инструктори“ и „Оценяване, изпитване и освидетелстване на морски лица“.

ПРОЕКТ